

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԶՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի համար տարեկան 4 աղաղակ... 20 ֆրանկ... Տնօրեն Սթյուարտ...

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 95

1886 ՅՈՒԼԻՍ 17

(ՅՈՒԼԻՍ 5 Հ. Տ.)

ՇԱՔԱՔ

Կը հրատարակուի իր. և Շրթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Մանուցումներ կրնան ընդունվել հայերեն և ֆրանսերեն լեզուով... M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia, MARSEILLE (France)

ԲԱԶՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յեղափոխութան յաղթանակը. — Նամակ թիւրքիստէ (վան)...

ՅԵՂԱՓՈՒՄԵԱՆ ՅԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պատմութեան մէջ օրեր կան որոց յիշատակը դժուար է սարսուռ... Պատմութեան մէջ օրեր կան որոց յիշատակը դժուար է սարսուռ...

կայծ կերպով կազմուած այդ ժողովրդական բանակ յաղթեց կանոնաւոր զօրքերին, տիրեց Պատմիկի բանտին և բերդին...

Մ. փ.

ՆԱՄԱԿ ԹԻՐԻՔԻԱՆ

վան, 15/27 Յունիս 1886

Վերջին նամակովս, յունիս 1/13ին, գրած եմ երեսփոխանական ընտրութեանց մասին...

զուս եպիսկոպոսի խնկարկունքն են Հաղապօղոսեանները, որովհետեւ չեն ընդունիր քուէարկութեան օրինաւորութիւնը...

Կարծես թէ մեր երկրի հարստահարները իրենց մասնաւոր թաւաբանութիւնները...

ԿՈՐԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԱՆԻ

Բաւադ, 12/24 Յունիս 86

«Արմէնիա»ի մայիս 31/12 յունիս թիւն կարգաւոր խնայանք նորա բաժանորդաց թիւն...

(1) Ինչպէս յայտն է մեր նախորդ թիւեր կարգաւորներին, հեռագրով անդեկութիւն եկած է...

ԽՄԲ.

հրապարակ է, եթէ նոյնչափ ևս բաժանորդը չհայտնայ ինչո՞ւ չէ...

Պարկարից հայ գաղթականութեան մէջ Ռուսոսգի հայերն 33 բաժանորդ տուած են...

Տէր խմբագիր, Բուսնից հայ գաղթականութեան մէջ այնչափ հարուստ հայեր և մեծաշարժաւ տղարակաւորներ կան...

Մակայն տա՛ր Աստուած որ մեր խօսից հակառակ նոցա սրտից մէջ պահուած լինէր հայութեան կրակը...

ի վերջոյ, Եւրոպայի հայեր, գիտէք
անշուշտ որ գործերու ժամն եկեր հասեր
է և կարելի է անցած ալ է ինչ որ է,
միահաղորդ գործերը: Ահա Աստուած և
Եւրոպայի հանգէս կան հայկական դա-
տին: Եւրոպայի թէ կարող ենք փոքրիկ
գործերն կարգադրել խնամել, որպիսի է
«Արմէնիա» լրագրի գոյութիւնն ապահո-
վել: Եւրոպայի հանգէսէ կարգը կուգայ մեծ
գործոց, ի մի բան, հայուն ակնկալածին:
այլ սակայն անգագար գործել և գործել
պէտք է: Չեմ ուզեր այլ ևս նամակս եր-
կարել, վստահ չեմ հասկացողին: մէկ միջ-
դուկն ալ քննար է, իսկ չհասկացողին սը-
րիկը քննարկ տկար է:

Տէր խորագիր, սոյն նամակիս «Արմէ-
նիա»ի մատագոյն թիւերէն միայն մէջ գե-
տեղեւոր շնորհն ընկերիդ կը խնդրեմ, ո-
րոյ կենաց երկարութեան և արդիւնա-
ւետ լինելուն մնամ ի բոլոր սրտէ բաղ-
ձմացով:

Կ. Յ. ԱՅՏԸՆԵԱՆ

ԱՐԳԵՐԻ ԻՆՏԵՎՅԱ ԳՈՐԾԵՆԵՐ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԳՈՐԾԵՆԵՐԻ ՄԱՐԿ. ՊԱՆՈՒՄ

Գոհութեամբ ընթերցող «Արմէ-
նիա»ի 88 թիւին մէջ Սիկիստրէէ գը-
րուած «Բաւ է այ խօսք, քիչ մ'ալ
գործք» վերնագրով մի յօդուած որ
ճշմարտագէտ կը ցուցնէ մեզ մեր
պարտքերը: Բայց, սիրելիդ իմ Պան-
դուխտ, եկ ինձ պատասխանել թէ
որով գործենք մեզ պարտ եղածը:
Ներդրումիդ եղբ, համարձակութեա-
նքս բերել թէ մեր հայ ազգին զգա-
ցումը դեռ չէ լաւ իմաստասիրած,
քանզի կան մեր մէջ այնպիսի մար-
դիկ, որք փութանալ հայութեան պար-
տանք լինելու, բնականաբան արտա-
կրկնաւ, անոր համար ըսի թէ որով
գործենք, որ միայն ջրացեալ արեւն
մը զատ ոչինչ տնիս ո՞րով գործենք,
ինձ նմանաց հետ գործենք որք
միայն խօսելէ զատ օգուտ մը չեն
կարող ընել իրենց սիրելի հայրենեաց-
ահա հոս ցատալի ճշմարտութիւն մը
պիտի կարգաւ որ կարծեմ շատերուն
պիտի ցաւ պատճառէ: Եյո՛, շատեր
պիտի ցաւին երբ խմանան որ տե-
գոյս երկրասարդութիւնը գործելու
գիտաւորութեամբ Վարդապետի հայ
վաճառականներէն ուսնց օգնութիւն
խնդրելու: Երկրորդ, զժրջագա-
րար հետեւալ պատասխաններուն
կարծիքներն: մին կըսէ. «Ինչո՞ք է,
կը գովեմ ձեր նպատակը, բայց այ-
սու հանգրձն կը պատասխանեմ ձեզ
որ անհասկացողիմ ալ չեմ կըր-
նար գտնուիլ, քանզի ես Տաճկաս-
տանցի լինելուս, Պոլսի ալ տուն ու
բնակարանս ունիմ ու չեմ կրնար Տաճ-
կին խորհրդակցութիւն ընել և չեմ
կրնար այսպիսի բան մը բնականի
քանզի խղճմունքիս գեմ է»: Այս
խօսքի գոյն ընթերցողք չեն հա-
ւատար, բայց կարծեմ թէ այս խօ-
սքի խօսքն ինք ալ չաւանդուր երկ-
րորդ, մին ևս երբ գտնանալը կը
ներկայացունէ Հ. Մ. ին, սա տաճա-
րացեալ կըսէ. «Ինչ է, ինչո՞ւ սոյ-
նապի կոչմանով, կարծէք որ հայերը
անհանգիստ են դեռ. ինչ ընէ Տա-

ճիկը մեզ դու՛ ընելու համար. կար-
ծէք որ միայն մե՛նք ենք գերի մը-
նացած ազգը. ահա Հրէից ազգն ալ
գերի է: Բայց անոնք տակի հան-
գիտ են, քանզի անոնք Սուլթանին
հնազանդ լինելով միշտ հանգիստ ու
սիրելի են. իսկ մենք առեր ընկեր
ենք մի Հայաստանի խօսք և կը
պարտինք մեր վստակածն ալ անոր
տալ (այս ըսողը գտնաւորութիւն 10 սթո-
լիւնք ձգեց որ 18 բարսյի արժո-
ղութիւն ունի): Հայաստանը ամեն
մարդն է և ամեն մարդուն գործն է
մարդ. Հայաստանով չարիք, գործն է
որ իրեն պարտաւոր ճարելու միջոցն
է այն»: Այս ալ իրեն արժանի պա-
տասխանը կուտու: Երրորդ, մին, «Է՛,
պէ՛ տխար, կըսէ. սա ի՞նչ պան է.
իշտէ անցած շարաթ տակնք, սա
շարթու ալ գիտացնինք... գընա-
նա ալ թող տայ» (սաոր տուածն ալ
10 սթոլիւնք է, թէ և այսօրուն օրս
կը կարծուի որ 7—8 հազար տկար
տէր աղա մ'է): Ասոնց նման իսկ մը
մենք աղանք հայութեան արտա-
բերելիք խօսքեր կընեն, կարծես որ
իրենք հայ չեն, կարծես որ իրենք
պարտաւոր չեն. ամեն միջոցի մէջ
զանալ չլրար: Տեղւոյս հայ վաճա-
ռականներէն մին «Հայրենասիրաց
ընկերութեան» թատրոն ներկայա-
ցուցած օր կը խոստանայ 20 ոսկի
նուէր մը ընել: Հայրենասիրք իրեն
պատուոյն վրայ բնաւ կասկած չունե-
նալուն մի քանի օր կտպանեն որ
խոստացողը զայ խոստումը կատարէ:
Բայց մի քանի օրէն վերջ կը տես-
նեն որ եկող մեծագոյ չկայ: կը հար-
կադրուին իրենք երկուս յիշեցնելու
ըրա՞ծ խոստումը, սակայն դժբաղդա-
րար հետեւալ պատասխանը կա-
նուն. «Կարողութիւն չունիմ ես այն-
պիսի մեծագոյ մար նուէր տալ թէ և
այնպէս խօսք մը բերնէս ելեր է,
սակայն անխոհեմութեան է» (այս
ըսող պատասխանն անձն ալ կը կար-
ծուի որ 20,000 ոսկույ չափ ստակ
ունի): Թարսնք հիմա այն խոստում-
ները: հայը շատ խոստումներէ զըր-
կուած է, ուրեմն խարուելու վարժ
է, բայց ասկէց վերջը խարուիլ չենք
ուրեք: Եթէ, Հայեր, իբրեւ Հայ պի-
տի գործէք, սառն եկէք, պէտք չէ
որ մեր պարտքերը սոյն լիթանե-
րուն պնդելով գործենք, այլ ճանչ-
նանք մեր պարտքը և պէտք եղա-
ծին պէս գործենք: Բայցք ալ քիչ
մը պաշտած ոսկիներուդ արկղերը
թողէք որ իրենց փայլուն ճառա-
գոյթները ազգաւ երկրասարդաց
արեան հետ միանալով միտցնալ
Հայաստանն ալ լուստարեն: պու-
կարո՞ւնք պատերազմին ժամանակ
գրիւններով ցորենները, ծրարներով կը-
տունները շնորհող առատաձեռն մենք
աղաները ո՞ր մեացին որ գան միա-
նան հայութեան համար ալ և մենք
ալ սիրելի Պանդուխտին պահանջա-
ծին համեմատ գործենք:

1886 Յուլիս 18/30 ՀԱՅՈՒ ՏՂԱՅ
Վարդա

ՈՒՍԹՐԻ ՀԱՅՐ

Ուսթրիի հայը դեռ չէ մոռցել իւր
հայրենիքը: նա իւր սրտին մէջ վառ
պահած է հայրենեաց սէրը: նա կը
գիտէ հեռուէն հայրենեաց վիշտե-
րը, նա կը լսէ իւր հայրենեաց մէջ
պատահած խղճարի դէպքերը:

Բայց Ուսթրիի հայը ոչինչ կարէ
ընել, այլ միայն իւր գրամական օգ-
նութեամբ կը ցուցնէ իւր սիրոյ
ընթացը: Եւրոպայում առ հայրենիս: նա
չ'զրպաւ իւր գրամական օգնութիւ-
նը Փրիշի Հիւանդանոցին համար: նոյն
ատեն փութաց օգնել Քարբուրգի
Քիւրախանի ընկերութեան, այսնը-
պատակն է Քիւրախէն խօսող հա-
յոց հայրենէն ընդուն սովորեցնել: Այ-
սու առթիւ կը հրաւիրեմ Ուսթրիի
հայոց ուն աշակերտ Լանտոնի ընկե-
րութեան, որ վստակ նպատակն, ինչ-
պէս ամեն ազգապիտի ուն գրուած
է, յոյս մեծ ունիմ որ Ուսթրիի աղ-
նի հայոց ուշադրութեան ևս պի-
տի չլինի:

Քարբուրգի դատաւէն իբր 200 հայ
կը գտնուին աստ Ուսթրիի մէջ, ու-
րոնց մեծ մասը գործաւորութեամբ
կ'ըրաղի. իսկ միւս մասը կը պարտ-
պի առեւտրական չըլիլ գործերով:
խանութիւններով և ինչ ինչ ար-
հեստներով: Բայց այսու հանգրձն ի-
րենց նպատակաւն է դառնալ հայ-
րենիք, և վայելել իրենց հայրենեաց
հոյն և ջուրն, յուսալով որ տակաւ
առ տակաւ պիտի բարեկամի Հա-
յաստանի ողորմելի վիճակը, պիտի
ընդհանրանայ այնտեղ ճշմարտմարդ-
կութեան գաղափարը, և պիտի վեր-
նայ թիւրքիսէն ազգային կայր «նա-
խանձութեան» օգին...:

Յունիս 18 ին հասան աստ 22 Քար-
բուրգի հայեր, որք փոքր ինչ նե-
ղութեամբ կրցեր են մեկնիլ Պոլսէն,
զիրենք պրծնելով այն պատասխա-
նատութեան թէ «ինչո՞ւ Ամերի-
կա կերթան»: Քարբուրգցի ունի
պատճառներ Ամերիկա գալու և
չեն պակսիլ իրեն փառսեր...: Կը
տեղեկանաւք բարեկամներէ, որ ոչ
միայն Քարբուրգ գաւառէն, այլ թիւր-
քից զանազան տեղերէն ևս կը պա-
րտաւորուին գալ Ամերիկա, անշուշտ
«էական» պատճառներէ ստիպելով...:

Չեմք կարող աստ առ այժմ մեր
գաղափարն արտայայտել Ամերիկայի
մասին, բայց կը յուսամք որ մերթ
ընդ մերթ «Արմէնիա»ի ընթերցողաց
պիտի հազարդեմք լուրեր Ամերիկայի
այլ և այլ մասնաց մէջ գտնուող Հա-
յոց վերայ, յուսալով որ հաճելի պի-
տի լի ման ազգապիտի ընթիւն-
նալ գոյն:

Այսօր կը փութում յայտնել Մեծ-
Պրն, Թոմ, Նշաններին գովելի ձեռ-
նարկն, որ առ այժմ 100 Քրանդի
գումար մը կը գրիէ սա խմբագրու-
թիւն «Արմէնիա»ի, իւր կողմէն շնք
մը ընելով ապահովել «Արմէնիա»ի
գոյութիւնը: Յոյս ունիմք որ Ուս-
թրիի հայը իւր սովորական աշխա-
տութեամբ պիտի քօշտուի Պրն,
Նշաններին ձեռնարկն փութելով ի

բաժանորդագրութիւն «Արմէնիա»ի:
Փափաքելի է տեսնել որ ամեն
ազգապէս հայ հետեւի Պրն. Նշաններին
օրինակին, քօշտուելով իւր գրամա-
կան օժանդակութեամբ և երաշխա-
ւորելով այնպիսի թերթի մը գոյու-
թիւնը որ յիշուի պահուիստին մը-
խիթարն և բեկեալ սրտին կազդու-
րիչ սղին է եղած:

Յ. Տ. Մ.

Ուսթր (Ամերիկա)

ՀԱՅՐ Ի ԹԻԼԻՔԻՍ

Պատրիարքարանը Վանի Պօղոս ե-
պիսկոպոսին հարցուցեր է թէ իրա՞ւ
է որ ժողովուրդը ձեզ դէմ՝ սատակ
գրգռուած կրօնափոխութեան կը դի-
մէ և պատասխան ստացեր է թէ
սուտ է այդ լուր: Ուստի Պօղոսին
վրայով Պօղոսէն ստացած վկայութեան
համեմատ, Կ. Պօլսի լրագրիւններն մէջ
յայտարարել է թէ սուտ է Վանցի-
ների կրօնափոխութեան լուրը զի
պատրիարքարանը այդ նկատմամբ
ճիշդ տեղեկութիւններ ստացած է
Պօղոս եպիսկոպոսին:

Մենք թէ և Վանէն մեր թղթակց-
ներէ մի հաստատ լուր առած չենք
դեռ կրօնափոխութեան մասին, բայց
Պօլսերնալ Վանցիներէն մեզ հաղոր-
դուած տեղեկութիւններն նոյնը կը
հաստատեն. ինչպէս նաեւ «Արեւելք»ի
հրատարակութիւններն, որ կը դրէ
թէ յուսահատ կրօնափոխների կող-
մէն մի պատգամաւորութիւն ներ-
դրայցած է արգէն Կ. Պօլսի կաթո-
լիկ հայերի պատրիարք Գեր. Աղա-
րեան Սրբազանին որ խոստացած է
պաշտպանել զիրենք երբ իւր իրա-
ւասութեան տակ մանեն:

Այլ սակայն Յարութիւն պատրիար-
քի և Նուրեան Վարչութեան այս
խնդրի մէջ բռնած ընթացքը որչափ
գաղափարաւորի, նոյնչափ ալ ծիծա-
ղալար է: Պօղոս եպիսկոպոսին գիտե-
րն պաշտօնագէտ ստուգելու համար
թէ իրա՞ւ է որ ժողովուրդը իրեն դէմ
սատակ յուզուած է և զինք չուզելուն
համար մեկն. իսկ կրօնափոխութեան
պիտի զինէ և երբ Պօղոս պատա-
խաներ է թէ սուտ է, իրենք հա-
տացեր են, առանց գտնէ սպասելու
իրենց քննիչ կարգած Գեր. Օրմանեանի
զրկելիք տեղեկութեան, և կուզեն
պաշտօնակալ յայտարարութեամբ ժո-
ղովրդին ալ այդպէս հաւատարմել
և խտրել Պէտք է լսել թէ պատ-
րիարքարանի այդ պաշտօնականը
կամ բարբառին տղայ են որ այդպէս
տղայի խնդրով կը վարուին և կամ
թէ ժողովուրդը անբան անտառի տեղ
գրած են որ իրենց գաղափարի ծայ-
րով կրնան ուղած տեղեկութիւն առաջ-
նորդել: Եւ այսպիսի մարդեր կո-
չուած են մեր թշուաւ եղբայրակց-
ներէ 2½ միլիոն կառաւարներ...:
Այժմ Կ. Պօլսի հայերին և Պօլսերնալ
գաղափարի հայերին կը մնայ ցոյց
տալ Պատրիարքին և Վարչութեան
թէ իրենց կարծածի պէս անբան չեն
կամ թէ իրա՞ւ անբան անտառն են
և կամ թէ մեռած մարդերի դիակ:

ներ որոնց օտար էր փոխ մի
չուն անցողիկով բանասերներն, ու
զամ տեղերին կրնան քաշքշել տա-
նիլ:

— Կրօնական ժողովր որի մէկ ան-
գամը միայն, մանաւրջ իրական հայ-
րիկ, Ազգային ժողովին մէջ երեւոյ-
թանքը միայն քաշքշել տաւոր-
ւով ընտրուած էր, տարաբան է այժմ
համեմատականի մնացած 13 անգամ
նկրն ալ ընտրուելով:

— Պատրիարքարանը որոշեց է Դեր-
Սոսնեանի ի վան և յԱզգային
քննիչ երկուսն էն ծանուցարհածալիք
50 անկ որի կէտը վանի ազգային
անու կէն և կէտն ալ Ազգային
վանքէն պիտի վճարուի:

ԿԹՈՂԻԿ ՀԱՅԵՐՆ Ի ՆՈՎԱՍՏ

Յայտնի է որ 1880 թին Կովկասի
հայ-կաթօլիկները որոնք 20,000-ից ա-
ւելի են, մի խնդրողիք էին մատու-
ցել թէ հազար և թէ մարմնաւոր
իշխանութիւններին, որով խնդրու-
էին իրանց բաժանել Սարատովի լա-
տին եպիսկոպոսի իրաւասութիւնից և
ենթարկել Արքեպիսկոպոս-կաթօլի-
կոսի իրաւասութեանը: Բայց
այժմ, ինչպէս մեզ հաղորդուած են
Արքեպիսկոպոս, գեր. Զաքարեան Ար-
քեպիսկոպոս, հրաժարական
է տալիս իր վիճակից և տնայնացի
կեանքը կը վարէ: Իսկ նոր նուաճած
երկրներին՝ Արքեպիսկոպոս, Բաթումի և
Ղարսի յիշատակի կաթօլիկ հայերը
կենդանիներն Սարատովի լատին և
պիսկոպոսի իշխանութեանը:

(ՄԵՍԿ)

ՅԵՐԱՍԱԼԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հանրապետութեան նախագահը
Յուլիս 14-ի Ազգային Տօնին առիթով
նկարագրելու և կամ պատմի թե-
թիւ տարած հարկէն 1886 դատարար-
տուածներին:

— Մայրցիւղ ձախարակեան երես-
փոխաններն զրկուած մի պատգա-
մաւորութիւն խնդրած էր նախարա-
րապետ Պ. ար. Յրէշտիկէն որ Պ. Պ.
Տիգրան-Քէլամի և Երեմի Քօչը, Տը-
քաղիկի գործադրական առիթով բան-
տարկուած խնդրողները արձակուին:
Պ. ար. Յրէշտիկէ պատասխանեց թէ
կառավարութիւնը գիտութեան հա-
կաւոր լինելով հանդերձ, չկրնար
այս բաղկի մէջ տալ խնդրուած շը-
նորջը:

— Պատերազմական նախարար Պ.
Պաւլոսի խնդրուած լինելով Դուքս
միմային (Պրէսիանեան գերդաստան)
թէ զինուորական շրջանակէն շնորհած
է իւր անուն, միմային գումար մի
արհամարհական խնդրող լինելով նա-
մակ գրած էր Հանրապետութեան
նախագահ Պ. Կրէշտիկէ և առաջարկ
էր թէ նախագահը իշխանութիւն
չունի իւր զինուորական ատոման:

ների վրայ: Այլ ստիպեց գումար տա-
մալրատ օրինի չէ ստացած իւր զինու-
որական ատոմանները: Փրանսական օ-
րէնքը կը պահանջէ որ մէկը սպայի
ատոմանին հասնի, կամ զինուորական
գործիչ և կամ բանակի կարգերէն
անցնելով: Բայց գումար տալով 15
տարեկան եղած ժամանակ տեղակա-
լի — օգնականութեան ատոման է
տուել և 21 տարեկան եղած ժամա-
նակ զօրաբանի հրամատար եղեր է:
Այս կերպով ոչ թէ ըստ օրինի յա-
ռաջացեր է իւր զինուորական ատ-
ոմաններին մէջ, այլ ի շնորհակալ իւր
թագաւորալի լինելուն:

Նախարարական խորհուրդը Պ. Նա-
խագահին զրկուած այդ արհամար-
հական նամակի վրայ, հրաման հա-
նեց գումար տալով արտաքսման որ
Անգլիա գնաց:

— Պրն. ար. Մանթէպիլ, ֆրան-
սական դեսպան ի Պրիւսիա, նոյն
պաշտօնով կը փոխադրուի ի Կ. Պո-
լիս յաջորդելու Պ. ար. Նոյայի որ մի
քանի անգամ փախաք յայտնած է
հրաժարելու Կ. Պոլսի դեսպանու-
թեան պաշտօնէն:

— Ներսիսեանական ժողովը հինգ-
շաբթի օրի նիստին մէջ որոշեց պե-
տութեան գանձէն 200,000 ֆրանկ
տալ Մարտի քաղաքի առաջագա-
հական ձեռնարկներին մասնակցելու
համար: Նոյն նիստին մէջ Տիգրան
ձայնով որոշուեցաւ 1,050,000 ֆրանկ
զի մի վարկ բանալ ֆրանսական հի-
պոթեկարաններին շէնքեր ունենալու
համար Գոսթիքի և Ալեքսանդրիայի
մէջ:

— Մերակոյտի վերջին նիստին մէջ,
հինգշաբթի օր, աշակերտեան երես-
փոխանները ջանացին մի ազմուկ յա-
րաջանել գումար տալով արտաքս-
ման նկատմամբ հարցում ուղղելով
կառավարութեան: Բայց Մերակոյտը
կառավարութեան բանած ընթացիկ
իւր հաւանութիւն յայտնեց մի օրա-
կարգով որ 78-ի դէմ 157-ի քուէ տա-
ցաւ: Վիճարանութեան միջոցին աշա-
կերտեան երեսփոխան Պ. ար. Լուրէն-
թի խօսք ուղղելով պատերազմական
նախարար զօրավար Պաւլոսիին,
«վատ» բառը արտասանեց, որուն
համար նախարարը զինք մեղադր-
ուի հրաւիրած է:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մարտի 14-ի վաճառականական բարձ-
րագոյն վարժարանի նախկին աշա-
կերտները եղբայրական մի ընկերակ-
ցութիւն պիտի կազմեն որի նպատա-
կը պիտի լինի ֆրանսական տե-
տաքը զարգացնել արտասահմա-
նի երկրներին մէջ: Բնկերակցու-
թիւնը ամեն երեք ամիսը մի ան-
գամ պիտի հրատարակէ իւր նիւտե-
րի անունագրութիւնները և վարժա-
րանի նախկին աշակերտներէն հա-
զարդուած վաճառականական և աշ-
խարհագրական տեղեկութիւնները:
Այդ աշակերտները որդէն բողոքելու

են և այսօր օտար երկրներին մէջ
պատուաւոր դիրքի տէր եղած են:
Ընկերակցութեան անունը գումա-
րով պիտի լինի առաջիկայ երկու-
շաբթի, յուլիս 19, երեկոյեան ժամ
9-ին, Առաքելական վարժարանի խօ-
սարանի սրահին մէջ: Վարժարանին
նախկին բոլոր աշակերտները որոնք
վրայական ստացած են կամ երկրորդ
տարու ընթացքն աւարտած են, հրա-
ւիրուած են ժողովի:

— Յուլիս 14-ի Ազգային Տօնը շատ
շքեղ կերպով կատարուեցաւ այսօր,
«Արմենիա»-ի վերջնիւթեր թուով հրա-
տարակուած կարգադրութիւններին
համեմատ: Մասնաւորապէս Դանդաղի-
րի և Նոյայի փողոցները, Քուր Պէլ-
դէօն ևն. շքեղ կերպով լուսաւոր-
դուած էին: Նոյնը-Տամ ալ լուսաւոր-
ուի բլուրն եղած հրախաղութիւններն
շատ գեղեցիկ մի տեսարան կը նա-
մէին: Յերեկին մեծ բազմութիւն գնաց
Նախագահի դիմելու համար թօքիկա-
ւոր շոգենտներին փաքիկ տորիկը
որ եկած էր իւր ներկայութեամբ
յաւելել հանգէտին փայլը:

ՄԵՍԱՍԱԼԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիլհելմին յուլիս 14-ին կը գրեն
Standard-ին հետեւեալը: «Կիմացունեն
թէ Բուսնիայի նախարարապետ Պ.
Պրաթիանոս յետ կեցած է Մարիեն-
պատ և էքս-լէ-Պէն երկուսը դի-
տաւորութեան: Այս յեղակարծ ո-
րոշումը ըրած է նախարարական խոր-
հուրդի այն նիստէ յետոյ որ վերջերս
եղաւ Սինաեարի մէջ: Ընդհանրապէս
քաղաքական շնչանախութիւն կը տը-
րուի այդ բանի և կրուի թէ Պրն.
Պրաթիանոսի կարծիքով մօտիկ ապա-
գայի մէջ հաւանօրէն վրդապի գէտ-
քեր պիտի պատահին առաջնական
սահմանադրութեան վրայ: Վիլհելմ-
ցի շատ քաղաքագէտներ ալ այս
կարծիքն ունին: Մտաւորաւ խառ-
նակութեան միջոցն կը համարուի նաև
Մանթէպիլի իշխանին Պաւլոսի (Ա-
լեքսանդր) հետեւեալ պատրաստու-
թիւնը, իւր բժիշկների խորհրդին
հակառակ:

— Times-ին կը հեռագրեն Պե-
տերբուրգէն թէ Անգլիական կառա-
վարութիւնը պարզապէս իմացուցեր
է Պրաթիանոսի նկատմամբ Ռուսիայի ծա-
նայացիքն ստացած լինելը: Այս
խնդրի վրայ բանակցութիւններ սկը-
սած են, բայց տարախոյս չկայ որ
Մանթէպիլ վերջապէս պիտի ընդունի
կատարուած իրողութիւնը: Standard-ի
թղթակիցն ալ կը գրէ թէ Ռուս
մամիկ հեղեմական լեզուն կը հաստա-
տէ թէ Ռուսեր համադրուած են որ
Անգլիան իրական ընդգիծութիւն չը
պիտի ընէ: Պէրլինէն ալ Daily-News-ին
կը գրեն թէ յայտ չկայ որ այս նկատ-
մամբ Լուսն Ռուսներին միւս տէրու-
թիւնների քով արած ջանքերն յաջո-
ղութիւն գտնեն:

— Ռուսիայի արած բողոքներն վը-
րայ Բ. Դուռը մի ծանուցողիք զը-
կած էր Պաւլոսիին Ալեքսանդրի-
այ:

խանին: Վիլհելմին կը հեռագրեն
Սթամբուլ լրագրին թէ իշխանը
սատկապէս բողոքած է այն ենթա-
դրութեան դէմ որ իբր թէ ինք կու-
ղէ իւր վեհապետ Սուլթանին և Էւ-
րոպային հակառակիլ: Իշխանը հաւ-
գիտաւոր կերպով կը հաստատէ իւր
հաւատարմութիւն առ Սուլթանն և
կողաչէ Բ. Դուռն որ զինք պատաս-
խանատու չհամարի մի քանի ոգևո-
րուած հայրենասէր պաւլոսներին ան-
պաշտօնական կերպով խօսած խօս-
քերին: Կրտսի թէ իշխանի այս պա-
տասխան շատ լաւ տպաւորութիւն
ունեցեր է Սուլթանին վրայ: Բ. Դու-
ռը մտադիր է մի նոր ծանուցողիքով
առաջարկել իշխանին որ իւր օրինա-
սիրութեան սպառնացը տալու համար
հաճի անմիջապէս անաւանել պուլ-
կար պատուիրակները որոնք պէտք
է նախապատրաստեն Կազմական Կա-
նոնադրի վերաբնութիւնը: Միւսոյն
ժամանակ Բ. Դուռը տեղեկութիւն
պիտի տայ Ռուսիային թէ Ալեքսանդր
իշխանը գոհացուցիչ բացատրութիւն
ներ տուած է իւր ընթացքի նկատ-
մամբ:

— Կ. Պոլսէն կիմացունեն թէ Բ. Դու-
ռը մի անգամ ևս պիտի տարեկ
Պաւլոսի կառավարութեան որ Բու-
մէլի Կազմական Կանոնադրի վերա-
բնութիւն խառն յանձնաժողովին համար
իւր պատուիրակներ ընտրէ: Այդ
ընտրութիւն կատարուածին պէս, Մա-
նթէպիլ փաշա և Ապրո Էֆէնդի պիտի
երթան Ֆիլիպէ:

— Վարչապետին կիմացունեն յուլիս
14-ին թէ Բուսնիայի արեւելեան նա-
հանգներին մէջ զօրքերն յառաջիկա-
ղացումներ կընեն դէպի սահմանա-
գրութիւն: Այս լուր տուողութեան կը
կարօտի այնու ամենայնիւ, քանի որ
Ռուսիան հեծեալազօրքեր կը համա-
խըմբէ սահմանագիծին վրայ և կը
շարունակէ առաջնադիտական երկա-
թուղիներ շինել: Հաւանական է որ Ալ-
մանիան ալ պէտք զգայ իւր սահմա-
նի զօրացնելու:

— Վիլհելմին կը հեռագրեն յուլիս
15-ին թէ Անգլիան և Թիւրքիան հա-
միմատ մի ծանուցողիք պիտի զը-
կեն եւրոպական պետութիւններին,
Պաթումի խնդրին նկատմամբ: Օսմա-
նեան դեսպաններին հրահանգ տրուած
է որ տեղեկանան թէ եւրոպական
կառավարութիւնները ինչ ընդունե-
լութիւն պիտի ընեն մի այդպիսի
ծանուցողիքի: Տէրութիւնները արա-
մադիր չեն երեկոյ միմայն Անգլիայի
և Թիւրքիայի հետ բողոքելու հա-
մար, այլ հաւանօրէն բաւական պի-
տի համարին միայն յայտարարել թէ
ստացած են այդ բողոքը:

— Միւսիս յուլիս 15 Անգլիայի մէջ և
զամ երեսփոխանական ընտրութիւն-
ները 307 պահպանողական տուած են
607 երեսփոխաններէն: Երեսփոխան
39 ընտրուելիք մնացած են: Պահպանո-
ղականները Խորհրդարանին մէջ բա-
ցարձակ տաւելութիւն ունենալու
համար պէտք է որ 29 պիտու ևս
չաճին որ շատ հաւանական չեղելի

ԾԱՆՈԹՈՒՄՆԵՐ

ԳԱՄԱՌ-ՔԱՌԻՊԱՅԻ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԻՆԻՔԻՆԵՐ

ՀԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Թիֆլիզի հայ. գրք. հրատարակ. ընկերք»

==

Մեծանուն բանաստեղծ Գալստի- Գալստի (Ռ. Պատկանեանց) ոտա- նաւորները պարունակող մի գիրք է 176 երեսներէ բաղկացած: Սկիզբը գրուած է հեղինակին պատկերը: Գա- մառ-Գալստի բանաստեղծութիւն- ներէ մի քանին արդէն ծանօթացու- ցած լինելով մեր ընթերցողներին, ա- լելալով կը համարենք գրել այդ մա- տին:

Կը ծախուի «Արմէնիա» լրագրի խմբագրատունը ի գին 1 ֆրանկ, և 75 անթիմի Մարտիէն գուրա ամեն տեղի համար 2 ֆրանկ փոստի ծախ- քովն հանդերձ:

ՀԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱՆԱՆԻ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱԶՆՈՒՆԻ ՄԻՂ ցին 50 անթիմ.
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱՅԻ » 20 »
Գ. ՍԱՂՄԱՍ ԻՍԲԱՅԻՆԻ » 40 »

Յը ծախուին Մարտի, «Արմէնիա» լրա- գրի խմբագրատունը:

Օտար բաղադրանքներին կը դրկուի փու- տով, երբ վերադրեալ գլխերով ֆրանսա- կան, քրքական կամ ուսումական փաստի բղբադրոյն որկեն «Արմէնիա» ի հանգ- ցութեան:

Ա. Զ. Գ.

«Արմէնիա» ի բաժնորդ գրուիլ յոն- կացողներին գիւրդութեան համար, ու- բոյնցինք նոր բաժնորդադրութիւն- ներն ընդունել խրաքանչիւր ամսի մէկէն սկսելով: Նախորդ թիւերն կը գրկուին ամսեց միտն որք յատկապէս փախող կը յայտնեն:

ՄԱՆՈՒԻՆ ՄԻՐԱՆԱՐԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՆՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅ- ՈՒՐԱԿ ԳԱՄԱՌԱՍ ՍՐԵԻՆԵՆԱՆ ՏԱՃԱՍ- ՏԵՆԻ

ՏԵՂԵՂՈՒԹԻՒՆԵՐ ՍԱՐԷՆ ԵՒ ՁՈՐԷՆ ՀՆԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԱՆՑ

==

Մառն Ա. Բ. Գ. (աւարտ)

Հայաբնակ դատաւայ ընդհ. նկարա- գրութիւնն, անդադրութիւնն, աշխար- հադրութիւնն, չին և ամալի փնտրելից նկարադիրն, աւանդութիւնը և այլ նիւ- թեր պարունակող Ազգ. գործ մի է, ամե- նակարեւոր և հետաքրքրական գրուած շրջանցեաց և շատ նուրբ տեսութեամբ արժանի ամեն Հայու յաճախակի վերժա- նութեան:

Կը գտնուի բոլոր գրադատաւայ քով. կեդրոնատեղին է Պոլիս Պաշտէ-գալիու հայագործի փոստ գէտ Գ. Լ. Գ. ճոնեանի վաճառատուն, թիւ 11:

Գին — Ա. և Գ. մասերն 8 տկան, իսկ Բ. մասն 10 դահեկանի:

Վարժարանաց համար գոհացուցիչ զեղչ կը լինի, և յանձնարարութիւնը ճշդիւ կը կատարուին:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՀԱՏՈՐ Ա.

Կենդանային հիւսուածքաւորութիւն և մարդկային կազմախօսութիւն ու բնախօ- սութիւն:

Աշխատասիրեաց Ն. Տաղաւարեան

Հայերէն բնական պատմութեան մը անհրաժեշտ պէտքն ի վաղուց ան- տի կը դրացուէր. գոհութեամբ կը տեսնեմք որ Պրն. Տաղաւարեան կաշ- խատարեւէ լրացնել այդ թերութիւն- նը, հրատարակելով այս կարեւոր գոր- ծըն, որ կը բաղկանայ չորս սառւար հատորներէ. Ա.— Կենդանային Հիւսուա- ծքաւորութիւն և մարդկային կազմախօ- սութիւն ու բնախօսութիւն. Բ.— Կենդա- նաբանութիւն. Գ.— Բուսաբանութիւն. Դ.— Համաբանութիւն և երկրաբանութիւն. մէն մի հատոր պիտի բաղկանայ 35 մեծագիր տիւածայ թերթերէ, պա- րունակելով 350 է տեղի գեղեցիկ պատկերներ: Առաջին հատորի հրա- տարակութեան արդէն ձեռնարկուած է և առաջին տաս թերթերն լոյս տեսած են: Այս հատորն իւր վերջը պիտի ունենայ նաեւ 1000 գիտական բառերէ բաղկացեալ բազմաբանաւ բառարան մի և գլխը պիտի լինի 40 որչ. իսկ կանխաւ իւր բաժանորդ վը- ճարողաց համար 30 առ. Բազմա- թիւն օրինակ:

Երթ թեր- թի գրաւ և իւ վաղուց կեդրոնատե- ղին է «Գիտական Եւրոպական» տեսա- կը. Կ. Պոլիս, Մէրժան, Գաւառ—Գաւա- ռու խան. կը գտնուի նաեւ Թրքիստան վաճառանոցը, Պրաշնանի գրա- տեսանքը, Արաբիստանի թղթախոսա- ռանոցը, և Պաշտէ- Գաւառի ջրալա- ճառայ քով:—

BIBLIOGRAPHIE

LA TRIBUNE DES PEUPLES

Revue internationale du mouvement social dans les cinq parties du monde.

ADMINISTRATION :

LIBRAIRIE DES DEUX MONDES, Paris, 17, rue de Loos.

Abonnement d'un An :

France, 5 francs. Extérieur, 6 francs

SOMMAIRE DU N° 3 — JUIN 1886

La Révolution dans la nature — CASSIUS Les Chevaliers du travail aux Etats-Unis. Déclaration de principe X... La Roumanie politique et Sociale F. B. Les Paysans au Japon — METCHNIKOFF.

MOUVEMENT SOCIAL INTERNA- TIONAL: Europe Grèce Allemagne Afri- que Dahomey Amérique du Nord États- Unis, Canada Amérique du Sud Républi- que Argentine, Pérou, Bolivie — Océanie Australie. Revue Bibliographique interna- tionale. Portugal, Canada, Espagne, An- tilles, Italie, Belgique, France, Venezuela.

Nous ne saurions trop engager nos lecteurs à s'abonner à cette intéressante revue dont un numéro à titre d'essai est envoyé gratis et franco à toute personne qui en fera la deman- de à la LIBRAIRIE DES DEUX MONDES, Paris, 17, rue de Loos, avec le Bulletin donnant l'analyse des publications en vente à cette librairie.

A. H. CRET & Cie

COWNPORE N. W. P. INDÉS ANGLAISES

Négociants-Importateurs, Exportateurs, Commissionnaires, Commissaires priseurs, Contractants (Fournisseurs) et fabricants de cuirs de toute qualité.

Ayant eu une très longue expérience dans les diverses branches sus-nommées, nous sommes prêts à recevoir des mar- chandises à la commission pour la vente tractative ou aux enchères publiques, dans des conditions qui seront trouvées récipro- quement avantageuses et satisfaisantes.

En échange des marchandises Europé- ennes nous pouvons fournir des marchan- dises fabriquées aux Indes, n'importe quelle quantité, des premiers choix comme suit : Des jouets d'enfants de Lucknow, articles de laiton et des draps d'or de Benarès, dinanderies de Moradabad, bijouteries d'or et d'argent de Delhi, châles, étoffes de Cachemire, etc.

Ayant des locaux spacieux pour l'étalage des marchandises en commission et pour la vente aux enchères, nous pouvons en toute confiance recommander notre maison à quiconque voudra entrer en relations d'affaires avec nous, et nous serons bien aise de recevoir des communications et des échantillons dans ce but.

Références

BANK OF BENGAL :

ROHILCUND ET KUMAON BANK :

AGRA BANK LIMITED.

Si c'est nécessaire, nous serons heureux de fournir d'autres références.

Toute communication doit être adressée à nous directement en anglais très détaillée, avec conditions et conventions y relatives.

JOHN SARKIS

PAPASIAN

PAPETERIE — LIBRAIRIE

Magasin de Musique

RUE FRANQUE, PASSAGE CRAMER, 1

SMYRNE (Turquie d'Asie)

Fournitures pour Consultats, Agences, Bureaux, Écoles, etc.

Articlies pour Photographes, peintres et ingénieurs.

Cartes Géographiques et maritimes, Plans de Smyrne et photographies (vues) de différentes villes de l'Asie-Mineure.

Reliure en tous genres, et Commis- soins de travaux d'imprimerie.

Tableaux, Corniches, Baguettes. Enca- drements avec soin et précision.

Grand assortiment de Musique des plus renommés éditeurs et Seul Dépôt des éditions économiques de Ricordi, Peters et Litoff.

Instruments à Cordes, Pupitres-musi- que, Cordes pour Violon, Guitare, Mandoline et Piano des meilleures fabri- ques d'Europe, etc., etc.

On se charge de toutes sortes de Commissions.

M^{ON} AD. GODCHAU

Habillements pour Hommes et Enfants

LA MAISON POSSEDE DEUX GRANDS ÉTABLISSEMENTS DE DÉTAIL :

Fun, 12, Faubourg Montmartre, 12 l'autre, 75, Rue de Rivoli, 75

Pour la Grande Ouverture de la Saison d'Hiver, la M^{ON} AD. GODCHAU met en Vente des séries exceptionnel- lement avantageuses, dont ci-dessous quelques extraits :

PARDESSUS POUR HOMMES 15 fr. 20 fr. 25 fr. 30 fr. 40 fr. 50 fr.

COMPLETS POUR HOMMES 35 fr. 45 fr. 60 fr. 70 fr.

HABILLEMENTS DE CÉRÉMONIE 28 fr. 40 fr. 50 fr. 70 fr. 80 fr.

ROBES DE CHAMBRE 11 fr. 15 fr. 22 fr. 30 fr. 40 fr.

COSTUMES POUR ENFANTS 5 fr. 10 fr. 14 fr. 22 fr. 28 fr.

COMPLETS JEUNES GENS 26 fr. 30 fr. 38 fr. 42 fr.

PARDESSUS POUR ENFANTS 5 fr. 10 fr. 14 fr. 22 fr. 28 fr.

Rayons Spéciaux de VÊTEMENTS sur MESURE pour Hommes & Enfants

Nous rappelons que la :

M^{ON} AD. GODCHAU HABILLE AUSSI BIEN que les GRANDS TAILL. C^{IE}.
M^{ON} AD. GODCHAU est connue pour vendre le meilleur mètre de couture.
M^{ON} AD. GODCHAU échange ou rembourse les vêtements ne convenant pas.
M^{ON} AD. GODCHAU est connue et estimée comme MAISON DE CONFIANCE.
M^{ON} AD. GODCHAU vend ses articles au détail au même prix qu'en gros.
M^{ON} AD. GODCHAU GARANTIT ses produits, qui sont les PREMIERS CHOIX.

Envoi FRANCO en province à partir de 25 fr.

INSECTICIDE BOUVAREL

Comme une bonne étoile ce produit merveilleux a paru dans les nuits souvent si sombres des pauvres souf- frants, et leur apportait sou- lagement et consolation. et quand on lit les témoignages sans nombre que les Pilules Suisses ont obtenus on le comprend. La vente d'un mil- lion et demi de boîtes par an di- tout. «Veuillez m'en- voyer une boîte de vos Pilules Suisses à 1 fr. 50. Je m'en trouve très bien, je ne souffre plus. Mau- vais appétit, conséquence naturelle d'un estomac délabré, tout a disparu par l'usage de vos Pilules Suisses. Inutile d'ajouter que je vous autorise à publier ma lettre. » Mre Felice FORTIN-LANGET, à Sandillon (Loiret). A. M. Hertzog, Ph^{re}, 28, rue de Grammont, Paris.

ՏՆՈՐԷՆ—ՄԻՐԱՆԻՔ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱՆԱՆԻ

Le Gérant : FÉLIX ENFANTIN.

ՄԱՐՏԻ 31

Հայկ. և արաբ. Մ. Փորթոպալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHUCHER
rue Vacon 50.